

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra jazyků

Bakalářská práce

**Přínos dobrých znalostí různých cizích jazyků pro
zvládnání migrace do České republiky z Ukrajiny,
Kazachstánu a Uzbekistánu**

Madina Akramova

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Madina Akramova

Ekonomika a management

Název práce

Přínos dobrých znalostí různých cizích jazyků pro zvládnání migrace do České republiky z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu

Název anglicky

Contribution of good knowledge of various foreign languages for managing migration to the Czech Republic from Ukraine, Kazakhstan and Uzbekistan

Cíle práce

Cílem práce je identifikovat přínosy znalostí různých cizích jazyků k zvládnutí migrace z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu, a zhodnotit, jak dobrá znalost cizího jazyka ovlivňuje profesní kariéru migrantů, jejich sociální život i začlenění do nové společnosti.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Hlavním zdrojem informací pro práci bude kritické zhodnocení odborné literatury, článků, internetových zdrojů s důrazem na cizí jazyky a dotazníky.

Nejprve bude v teoretické části popsáno, proč se cizí jazyky musíme učit, jaké výhody z nich máme, jak pomáhají s migrací a jaké příležitosti se nám otevírají, když je známe, případně s jakými problémy se lidé potýkají, jestliže cizí jazyky neznají.

V praktické části bude proveden průzkum mezi migranty do České republiky z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu, s/bez znalosti češtiny, s jakými obtížemi se setkali, zda jim znalost jazyka pomohla a jaké jsou výhody a nevýhody. V průzkumu bude zahrnut i náhled migrantů na jazykové znalosti českých úředníků, se kterými migranti vyřizují své problémy, víza, zdravotní pojištění, sociální příspěvky, žádost o práci apod.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 pages

Klíčová slova

migrace a její zvládnání, angličtina, čeština, ruština, znalost cizích jazyků, integrace, kultura

Doporučené zdroje informací

- Adserà, A., Pytlíková, M., 2015. The Role of Language in Shaping International Migration. *Economic Journal* 125. F49–F81. ISBN 10.1111/econj.12231.
- Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic. Praha: Český statistický úřad, 2019. ISBN 978-80-250-2953-4.
- Foreign language skills statistics [online]. [2021-03-24]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Foreign_language_skills_statistics
- Husar Struk, D. 1993. *Encyklopedia of Ukraine, Svazek 4*. University of Toronto Press. 890 s. ISBN 0802033628, 9780802033628.
- Chiswick, B., R., Miller, P., W. 2004. The IZA Discussion Paper Series. Linguistic Distance: A Quantitative Measure of the Distance between English and Other Languages. 2004. DOI: 10.2139/ssrn.575090.
- Isphording, I. 2015. IZA World of Labor. What drives the language proficiency of immigrants?. 177 s. DOI: 10.15185/izawol.177.
- Karimzad, F., Catedral, L., 2021. *Chronotopes and migration: language, social imagination, and behavior*. New York: Taylor and Francis. 144s. ISBN 10.4324/9781351000635.
- Migrace [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx>
- Penfield, W., Roberts, L. 2014. *Speech and Brain Mechanisms*. vyd. Princeton: Princeton University Press. 302 s. ISBN 9780691615097
- Seidlova, M. 2015. *International Migration in the Czech Republic: State of art with the emphasis on Ukrainian migration*. vyd. Prešov: Research centre of the Slovak Foreign Policy Association. 350 s. ISBN 978-80-89540-63-1.
-

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Ivan Hrbek

Garantující pracoviště

Katedra jazyků

Elektronicky schváleno dne 31. 5. 2022

PhDr. Mgr. Lenka Kučirková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Přínos dobrých znalostí různých cizích jazyků pro zvládnání migrace do České republiky z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Ivanu Hrbkovi za pomoc při vedení této bakalářské práce, cenné rady a připomínky. Vděk bych touto cestou ráda vyjádřila i rodině a přítelovi, kteří mě při tvorbě této práce podporovali vždy, když to bylo třeba.

Přínos dobrých znalostí různých cizích jazyků pro zvládnání migrace do České republiky z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje migrantům z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu, kteří přišli do České republiky. Konkrétně tomu, jak jim znalost různých cizích jazyků pomáhá při adaptaci v této zemi.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se věnuje jazykům, proč se je musíme učit a jak nám pomáhají v životě. Jaký je důvod, proč si cizinci vybírají Českou republiku jako migrační destinaci. Teoretická část byla zpracována s pomocí odborné literatury, článků a internetových zdrojů.

V praktické části byla analyzována statistická data cizinců. Pro podrobnější informace byl také proveden dotazník mezi migranty.

Klíčová slova: migrace a její zvládnání, angličtina, čeština, ruština, znalost cizích jazyků, integrace, kultura

Contribution of good knowledge of various foreign languages for managing migration to the Czech Republic from Ukraine, Kazakhstan and Uzbekistan

Abstract

The bachelor thesis focuses on migrants from Kazakhstan, Ukraine and Uzbekistan who have come to the Czech Republic. Specifically, how the knowledge of different foreign languages helps them to adapt in this country.

The bachelor thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part deals with languages, why we need to learn them and how they help us in our lives. What is the reason why foreigners choose the Czech Republic as their migration destination. The theoretical part was prepared with the help of literature scholarly, articles and Internet sources.

In the practical part, statistical data of foreigners was analyzed. For more detailed information a questionnaire among migrants was also carried out.

Keywords: migration and managing it, English, Czech, Russian, foreign language knowledge, integration, culture

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika.....	11
2.1	Cíl práce.....	11
2.2	Metodika	11
3	Teoretická východiska.....	12
3.1	Migrace	12
3.1.1	Povaha a důvody migrace	12
3.2	Kultura	13
3.3	Jazyk	14
3.3.1	Jazyková vzdálenost	16
3.3.2	Chronotop	19
3.3.3	Angličtina	19
3.3.4	Slovanské jazyky	19
3.3.5	Jazyková bariéra	20
3.4	Vliv cizích jazyků na kariéru a společenský život.....	20
4	Vlastní práce.....	21
4.1	Počet cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu na území ČR.....	21
4.2	Počet cizinců z Ukrajiny v roce 2022	24
4.3	Zaměstnanost cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu	27
4.4	Studenti VŠ z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu.....	28
4.5	Dotazníkové šetření	31
5	Závěr	43
6	Seznam použitých zdrojů	44
7	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	47
7.1	Seznam grafů	47
7.2	Seznam tabulek.....	47
7.3	Seznam obrázků.....	47
7.4	Seznam použitých zkratk	48
8	Přílohy.....	49
8.1	Příloha 1 – dotazníkové šetření.....	49

1 Úvod

Migrace je jedním z významných fenoménů lidstva. Důvody migrace mohou být pozitivní i negativní. Někteří lidé migrují za lepší práci, kvalitním vzděláním nebo za účelem sloučení rodiny, zatímco jiní lidé jsou nuceni migrovat kvůli konfliktům ve své zemi, terorismu nebo porušování lidských práv.

V současné době dochází k neuvěřitelnému množství migrace lidí. Více lidí, než kdy jindy žije v jiných zemích, než kde se narodili. V roce 2019 dosáhl počet migrantů hranice 272 milionů, zatímco v roce 2000 jich bylo 173 milionů (OSN).

Každoročně se pro imigraci do České republiky rozhoduje stále více lidí. Jak uvádí ČSÚ, na konci roku 2022 činil celkový počet cizinců 1 116 154 osob (ČSÚ, 2023). Cizince láká skutečnost, že Česká republika je jednou z nejbezpečnějších zemí v Evropě, s nízkou mírou nezaměstnanosti a možností bezplatného vysokoškolského vzdělání. Česká republika má také ideální polohu ve středu Evropy, což je velkou výhodou, protože se lze snadno dostat do kterékoli jiné evropské země.

Migrace a adaptace migrantů na novou společnost přináší řadu obtíží. Jednou z nich je bezesporu znalost jazyků. Společnost nerada přijímá lidi, kteří neovládají její jazyk, a někdy dokonce dochází k diskriminaci.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je identifikovat přínosy znalostí různých cizích jazyků k zvládnutí migrace z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu, a zhodnotit, jak dobrá znalost cizího jazyka ovlivňuje profesní kariéru migrantů, jejich sociální život i začlenění do nové společnosti.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Hlavním zdrojem informací pro práci bylo kritické zhodnocení odborné literatury, článků, internetových zdrojů s důrazem na cizí jazyky a dotazníky.

V teoretické části je nejprve popsáno, proč se cizí jazyky musíme učit, jaké výhody z nich máme, jak pomáhají s migrací a jaké příležitosti se nám otevírají, když je známe, případně s jakými problémy se lidé potýkají, jestliže cizí jazyky neznají.

V praktické části byl proveden průzkum mezi migranty do České republiky z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu, s nebo bez znalosti češtiny, s jakými obtížemi se setkali, zda jim znalost jazyka pomohla a jaké jsou výhody a nevýhody. V průzkumu byl zahrnut i náhled migrantů na jazykové znalosti českých úředníků, se kterými migranti vyřizují své problémy, víza, zdravotní pojištění, sociální příspěvky, žádost o práci apod.

3 Teoretická východiska

3.1 Migrace

Migrace obyvatelstva je v naší moderní společnosti přirozeným procesem. Prostřednictvím tohoto procesu se nabízí možnost vyvážit různé oblasti mezinárodního společenství.

Tyto oblasti můžeme označit jako ekonomickou, politickou, sociální a duchovní.

Každý přirozený proces má svá úskalí a migrace není výjimkou. Proces migrace s sebou nese určité nepříznivé jevy, které narušují chod mnoho zemí. V důsledku těchto procesů narůstá nelegální migrace, nelegální zaměstnávání a obchodování s lidmi. Všechny tyto jevy ohrožují národní bezpečnost a mají negativní dopad na veřejný život. Migrace má především dopad na ekonomiku (MVČR, 2023).

Migrace stimuluje ekonomiku tím, že zvyšuje počet volných pracovních míst na trhu práce.

Jak víme, když člověk migruje, mění své bydliště a my můžeme zkoumat faktory, které ovlivňují jeho rozhodnutí migrovat.

Zajímavou otázkou, kterou si lze při studiu migrace položit, je, jaké faktory ovlivňují výběr země migrace a proč je rozložení počtu národností migrantů nerovnoměrné. Jedním ze zřejmých faktorů uvedených v článku Adserà, A., Pytliková, M., 2015 (Adserà, Pytliková, 2015) je podobnost jazyka cílové země. To znamená, že pro migranty je snazší naučit se jazyk, což motivuje zejména pracovní migraci, jejímž cílem je pouze finanční zisk. Vliv má také vzdálenost cílové země, přičemž bližší země přitahují více migrantů.

Méně zřejmým faktorem je rozšířenost jazyka cílové země, který se řada migrantů naučila v rámci školní výuky.

3.1.1 Povaha a důvody migrace

Rozhodnutí migranta přestěhovat se do jiné země nebo do jiné části země může ovlivnit celá řada faktorů. Tyto faktory mohou být ekonomické, politické, environmentální, právní, národní, náboženské atd.

Inspirací pro migraci je také rovnováha mezi ekonomickými a sociálními faktory, která je dána různou úrovní rozvoje v různých zemích.

Časté důvody migrace:

- Touha zlepšit kvalitu života
- Kariérní postup, zlepšení pracovních podmínek
- Osobní růst, lepší poznání světa
- Zhoršující se místní podmínky životního prostředí
- Setkání s rodinou
- Vojenské konflikty

3.2 Kultura

Pod pojmem kultura se rozumí vše, co člověk vytvořil: duchovní hodnoty, technické prostředky, vědecké objevy, literární a písemné památky, právo a etiku, umělecká díla, dovednosti atd.

Kultura je lidská činnost, v níž se projevuje tvořivost.

Je to příležitost vyjádřit se. Jím prostřednictvím mohou lidé vyjádřit své pocity, postoje k sobě samým, ke světu kolem sebe, k lidem.

Každý člověk si volí svou vlastní cestu kulturního rozvoje. Může to být cokoli, co lidi inspiruje a rezonuje v jejich srdcích.

Ať už je to kreativita, kreslení, hudba, tanec, příroda, zajímavé knihy nebo neobvyklá architektura. Bez kultury se jednotlivci ani společnost nemohou vyvíjet.

Pokud se migranti, kteří se ocitli za hranicemi své země, snaží zachovat prvky své kultury, měly by v dané zemi za tímto účelem existovat příslušné kulturní instituce (*kulturní centra, krajské organizace, média v příslušných národních jazycích atd.*).

Právě způsob, jakým jsou sociokulturní aspirace migrantů realizovány na institucionální úrovni (protože v hostitelské společnosti nemusí příslušné instituce jednoduše existovat), předurčuje další dynamiku sociokulturních vztahů mezi skupinami migrantů a společností (Barbashin, 2020).

V důsledku neexistence institucí, které by regulovaly migrační vztahy a poskytovaly migrantům sociální příležitosti k adaptaci v nové společnosti, *mohou vznikat konflikty mezi hostitelskou a nově příchodí kulturou (Barbashin, 2020).*

3.3 Jazyk

Jazyk je významnou součástí lidského kapitálu.

Moderní člověk má všechny potřebné podmínky pro plný rozvoj své osobnosti. Získáním užitečných dovedností a znalostí si člověk usnadňuje existenci v moderním světě. Aby lidé co nejlépe využili potenciál, který jim příroda dala, a přispěli k efektivnější společnosti, musí neustále posouvat hranice své inteligence, stimulovat své myšlení, být ve svém myšlení jasní a produktivní. Znalost jazyka země migrace je klíčovým faktorem pro integraci migrantů do společnosti, kariérní příležitosti, výdělky a vzdělání.

Eurostat v roce 2016 provedl průzkum mezi českou populací ve věku 25-64 let a 79 % z nich uvedlo, že umí jeden nebo více cizích jazyků (Eurostat, 2016).

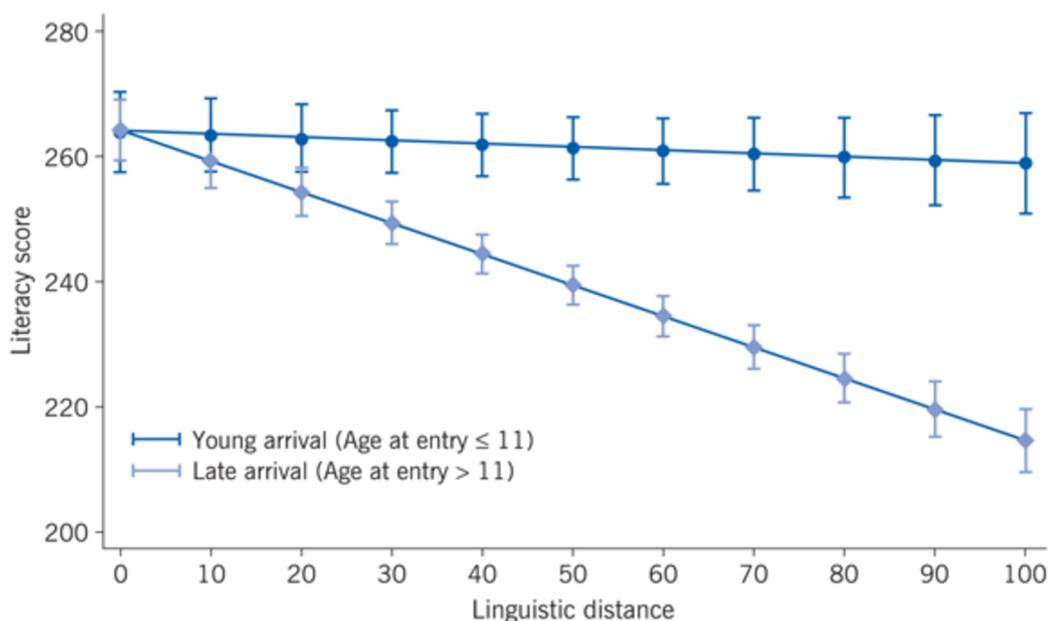
Jazyk jako důležitý komunikační prostředek na pracovišti má přímý vliv na produktivitu pracovníků. Zaměstnavatelé jsou proto ochotni ocenit vyšší úroveň jazykových znalostí. To lze snadno dokázat z údajů o tom, co zaměstnavatelé požadují od uchazečů o většinu pracovních míst na trhu práce.

Přínos jazykových znalostí však přesahuje ekonomický úspěch migrantů. V mnoha zemích, včetně ČR, je vysokoškolské vzdělání ve státním jazyce zdarma. Mnoho administrativních úkonů, jako je otevření bankovního účtu nebo žádost o povolení k podnikání, často vyžaduje základní znalost jazyka hostitelské země. Zcela zřejmý je také přínos pro společenský život migrantů-komunikace s rodilými mluvčími, sňatky, účast na politickém životě.

Úroveň jazykových znalostí v hostitelské zemi přímo souvisí s délkou pobytu v hostitelské zemi, věkem, výší příjmu a vzděláním. Je důležité si uvědomit roli věku, protože ti, kteří migrují v dospívajícím věku, téměř vždy ovládají jazyk hostitelské země, zatímco starší lidé se jazyk učí obtížně. Ve vědecké komunitě existuje hypotéza o takzvaném "kritickém období", kterou vyslovil montrealský neurolog Wilder Penfield a jeho spoluautor Lamar Roberts ve své knize *Speech and Brain Mechanisms* z roku 1959 tvrdí, že *“prvních několik let života člověka je klíčem k osvojení prvního jazyka, pokud jsou k dispozici adekvátní podněty, a že osvojení je závislé na neuroplasticitě”* (Penfield, Roberts, 2014).

Graf. IVztah lingvistické vzdálenosti a úroveň znalosti jazyka

Figure 1. Increases in linguistic distance reduce literacy scores more for older immigrants who arrive after the "critical period" around age 11 for language acquisition

Note: Predicted linear relationship (lines indicate 95% confidence intervals) of linguistic distance between native language and host country language and literacy scores (range 0–500) in host country language for first-generation immigrants in the Czech Republic, Finland, Hungary, Italy, the Netherlands, Slovenia, Sweden, Switzerland, and the UK.
Source: Calculations based on data from the International Adult Literacy Study. Online at: <http://www.oecd.org/edu/innovation-education/adultliteracy.htm>; and the Automatic Similarity Judgment Program. Online at: <http://asjp.cild.org/>

IZA
World of Labor

Zdroj: IZA World of Labor 2015.

Je třeba zdůraznit, že znalost jiných cizích jazyků je důležitá, protože předchozí zkušenost se studiem cizího jazyka může pomoci při učení se nového jazyka. Velkou výhodou je znalost světového jazyka, například angličtiny. V závislosti na tom, jak rozšířená je znalost světového jazyka mezi hostitelskou populací, může migrant tento jazyk používat dříve, než se naučí jazyk hostitelské země. Pokud migrant mluví jazykem, který je "podobný" jazyku hostitelské země, bude mnohem rychlejší a snazší naučit se nový jazyk. V literatuře existuje pojem jazyková vzdálenost, která umožňuje kvantifikovat podobnost nebo rozdílnost dvou jazyků.

3.3.1 Jazyková vzdálenost

Jazyková vzdálenost je míra rozdílu mezi dvěma jazyky ve slovní zásobě, výslovnosti a dalších jazykových prvcích. Čím vyšší je, tím méně jsou si jazyky podobné, což znamená, že je obtížnější se jazyk naučit.

Mezi lingvisty nepanuje shoda na kvantifikaci tohoto významu, protože mnozí vyjadřují pochybnosti o možnosti definovat jazykovou vzdálenost pomocí skalární hodnoty vzhledem ke složitosti jazyků. Jazyky se mohou lišit v gramatice, slovní zásobě, syntaxi atd. Jedním z možných způsobů porovnání dvou jazyků je lingvistický strom, viz obrázek 1, který je zaměřen na zkoumání původu jazyků (Chiswick, Miller, 2004).

Přestože lze získat informace o předcích dvou jazyků a jejich případné podobnosti, není možné pouze pomocí jazykového stromu stanovit charakteristickou míru rozdílu mezi jazyky.

Článek *Linguistic Distance: A Quantitative Measure of the Distance Between English and Other Languages* od Barryho R. Chiswick a Paul W. Miller

navrhuje alternativní způsob měření jazykové vzdálenosti mezi dvěma jazyky pomocí jednoduché otázky: Jak obtížné je pro osobu se znalostí jazyka A naučit se jazyky B1, B2, ... Bn, kde n je kladné celé číslo. Pokud je učení B1 obtížnější než například B2, pak můžeme usoudit, že B1 je od A "vzdálenější" než B2. Pro určení obtížnosti výuky se používají testy, jejichž výsledkem je jazykové hodnocení. Článek uvádí příklad lingvistické školy, která učí anglicky mluvící Američany různým jazykům, jimiž se mluví

po celém světě s výjimkou indiánských jazyků. Po několika týdnech studia jazyka se všichni studenti podrobí testu. Vysoké skóre pro daný jazyk ukazuje jeho blízkost k angličtině, naopak nízké skóre ukazuje větší jazykovou vzdálenost od angličtiny (Chiswick, Miller, 2004).

Ve článku se uvádí výsledky jazykových znalostí 43 jazyků u průměrně zdatných anglicky mluvících Američanů po určité době (16 a 24 týdnů) výuky cizího jazyka. Níže jsou uvedeny některé výsledky této práce spolu s vypočtenou jazykovou vzdáleností od angličtiny (Chiswick, Miller, 2004):

Tabulka 1 Výsledky jazykové vzdálenosti od angličtiny

Hodnocení jazyka	skóre	Jazyková vzdálenost
Afrikánština	3,00	0,33
Dánština	2,25	0,44
Nizozemština	2,75	0,36
Francouzština	2,50	0,4
Němčina	2,25	0,44

Zdroj: Chiswick, Miller, 2004

Jazyková vzdálenost byla vypočtena jako inverzní skóre.

Tedy čím je nižší jazyková vzdálenost tím je bližší jazyky a stejně je to naopak.

3.3.2 Chronotop

Chronotop je pojem, který popisuje vztah mezi časem a prostorem, zejména jejich vzájemný vztah. Chronotop popsal učenec M. M. Bachtin pro studium zákonitostí v literárních žánrech. Jedním z Bachtinových tvrzení je, že chronotop je klíčovým prvkem literárního žánru, který určuje děj, jednání a postavy. Jak se ukázalo, koncept chronotopu našel uplatnění i mimo literaturu-například jeden z bodů knihy *Chronotopes and Migration: Language, Social Imagination, and Behavior* popisuje, jak chronotypy migrantů ovlivňují jejich integraci do nového prostředí, sociální status a chování. Například pokud je chronotyp domova a jazyka migranta jasně fixován na zemi, ze které přišel, je pravděpodobnější, že bude vyvolávat silné pocity nostalgie. V důsledku toho bude tento migrant méně motivován učit se jazyk hostitelské země a integrovat se (Karimzad, Cathedral, 2021).

3.3.3 Angličtina

Bezpochyby můžeme říct, že učení se angličtině je jednou z nejdůležitějších etap ve vývoji moderního člověka. Jde především o lidské pohodlí, protože když vyjedete někam do zahraničí, máte možnost pohodlně komunikovat s obrovským množstvím nových lidí bez jazykové bariéry, navazovat nová přátelství, rozšířit si obzory, číst populárně-naučnou a beletristickou literaturu, vzdělávat se v jiných zemích.

V dnešní době je nemožné najít člověka, který si myslí, že učení angličtiny je něco nadpřirozeného a nemožného.

Už nepřemýšlíme o tom, zda se musíme učit anglicky. Ať se nám to líbí nebo ne, tento cizí jazyk je stále více součástí našeho každodenního života a jeho znalost, a to alespoň na té nejzákladnější úrovni, se stává samozřejmostí. Naopak neznalost jazyka může způsobit potíže a vést do slepých uliček.

Na světě je více než *540 milionů* rodilých mluvčích angličtiny.

Angličtina je oficiálním pracovním jazykem OSN a EU (Wikipedia, 2022).

3.3.4 Slovanské jazyky

Do slovanské jazykové skupiny patří 12 jazyků: *běloruština, ruština, ukrajinština, čeština, dolní srbština, polština, slovenština, slovinština, horní srbština, bulharština, makedonština a srbochorvatština* (Husar Struk, 1993).

Podobnosti v hláskosloví a výslovnosti mnoha slov naznačují, že byla přejata z praslovanských jazyků. Jazykové rozdíly se ještě více prohloubily, když se slovanské národy začaly rozptylovat na dodnes obývaná území.

Tato jazyková skupina má *tři větve: východoslovanskou, západoslovanskou a jihoslovanskou. Čeština a slovenština jsou západoslovanské, zatímco ruština, běloruština a ukrajinština jsou východoslovanské* (Husar Struk, 1993).

3.3.5 Jazyková bariéra

Téměř každý, kdo se učí nový jazyk, se setkává s pojmem "jazyková bariéra". Je to pocit psychické nepohody, který nám brání v komunikaci nejen s rodilými mluvčími, ale i s ostatními studenty a učiteli.

Je mylné se domnívat, že po dosažení pokročilé úrovně znalostí může člověk bez obav začít mluvit cizím jazykem. Může se však bát, že udělá v řeči chybu, že bude špatně pochopen a že bude v očích partnera vypadat směšně. Jazykovou bariéru mohou mít i lidé s výbornou znalostí gramatiky a rozsáhlou slovní zásobou.

Obvyklé důvody jazykové bariéry:

- Strach ze selhání/chyby
- Nedostatečná slovní zásoba
- Strach z toho, že se stanete terčem kritiky
- Nedostatečná plynulost

3.4 Vliv cizích jazyků na kariéru a společenský život

Svět se rychle mění. Není žádným tajemstvím, že studium cizího jazyka může na dnešním trhu práce zvýšit vaše pracovní příležitosti a kariérní vyhlídky. Kariéra v cizím jazyce nebo dobře placená práce jsou pravděpodobně tím nejlepším důvodem, proč se učit nový jazyk.

Stále více společností se snaží rozšířit své aktivity do zahraničí a obchodovat se zahraničními zákazníky. Zaměstnavatelé hledají odborníky, kteří umí komunikovat s klienty na zahraničních trzích. K tomu potřebují zaměstnat talentované odborníky, kteří ovládají alespoň jeden cizí jazyk.

4 Vlastní práce

4.1 Počet cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu na území ČR

Kvůli pandemii Covid-19, která zasáhla celý svět v roce 2020, musela Česká republika zavřít své hranice a cizinci se sem nemohli dostat ani letecky, ani po zemi. Navzdory všem omezením počet cizinců v České republice do konce roku 2020 poklidně rostl. Oproti roku 2019 se zvýšil počet cizinců z Kazachstánu o 16 %, z Ukrajiny o 14 % a z Uzbekistánu o 4 %.

Níže je uvedena tabulka ukazující vývoj počtu cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v letech 1994 až 2021.

Tabulka 2 Počet cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v ČR v letech 2004-2021 (stav k 31. 12.)

Rok/Stát	Kazachstán	Ukrajina	Uzbekistán
1994	31	14230	2
1995	140	28158	16
1996	371	46303	34
1997	1224	43402	51
1998	2009	52684	61
1999	2467	65883	68
2000	2248	50212	77
2001	2226	51825	87
2002	2159	59145	104
2003	2004	62282	167
2004	2162	78263	261
2005	2247	87789	363
2006	2379	102594	496
2007	2959	126721	1114
2008	3363	131921	2307
2009	3905	131932	1900
2010	4243	124281	1787
2011	4534	118932	1768
2012	4753	112549	1645
2013	4821	105138	1551
2014	5000	104156	1582
2015	5141	105614	1628
2016	5456	109850	1886
2017	5678	117061	2182
2018	6034	131302	2204
2019	5940	145153	2249
2020	6884	165356	2335
2021	7963	196637	3544

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

Níže uvedená tabulka 3 ukazuje tempo růstu v krocích po jednom roce od roku 1994 do roku 2021.

Tempo růstu ukazuje o kolik vzrostli údaje za jednotlivé období.

Na základě údajů z této tabulky lze vidět, že k největšímu skoku došlo v roce 1995. Počet cizinců z Kazachstánu se zvýšil o 352 %, z Ukrajiny o 98 % a z Uzbekistánu o 700 %.

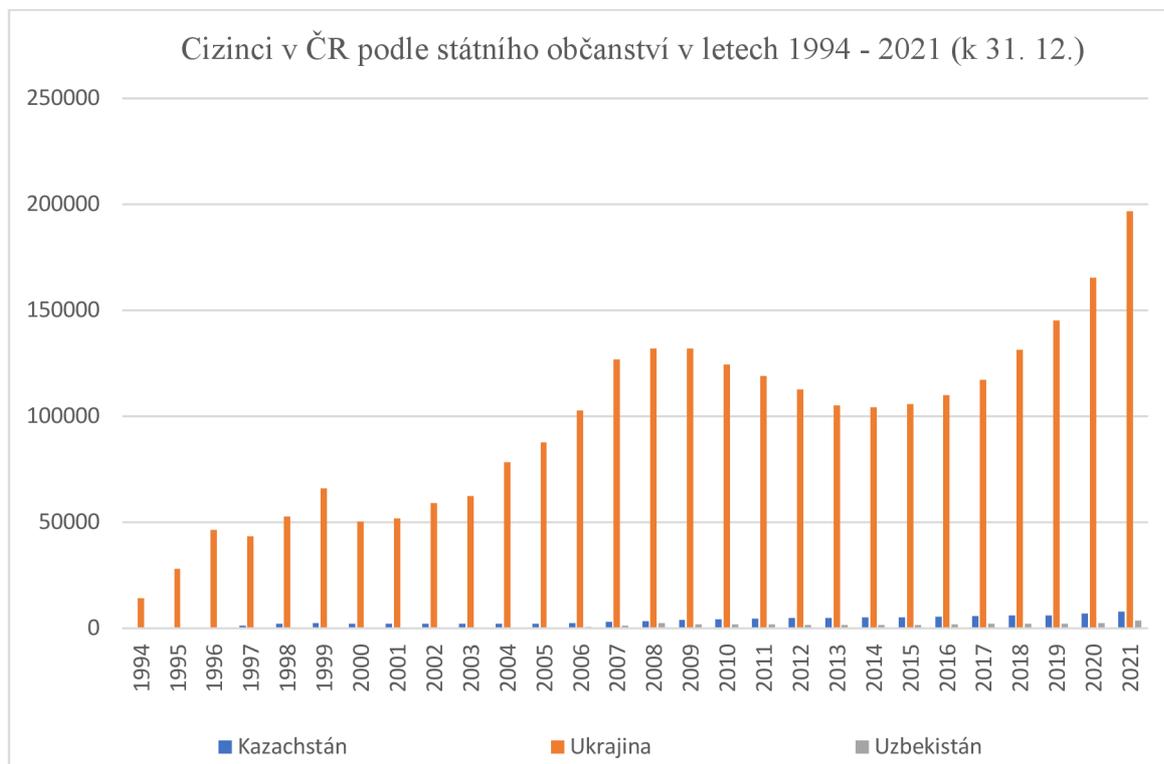
Markéta Seidlová píše: *“Hlavním faktorem radikální změny (nejen) migračních vzorců v České republice byla "sametová revoluce" v roce 1989, která zahájila nový politický, ekonomický a sociální režim založený na svobodné demokratické společnosti a volném tržním hospodářství. Od počátku 90. let 20. století byla hluboká transformace a globalizace společnosti (spolu s takovými mezníky, jako byl vznik samostatné České republiky odtržením od Slovenska v roce 1993, členství v NATO v roce 1999, členství v Evropské unii v roce 2004 a členství v schengenském prostoru v roce 2007) doprovázena změnami v migračních tocích. Česká republika se tak postupem času stala nejprve tranzitní zemí do západní Evropy a poté imigrační zemí (s kladným saldem migrace). Jedinečná kombinace přitažlivých faktorů, jako je rychlost ekonomické a politické transformace, specifická migrační politika (resp. její absence), dobrá ekonomická výkonnost a poptávka na trhu práce (zejména v letech 1993-1997 a později v letech 2004-2008), přilákala do země přistěhovalce, i když podíl přistěhovalců na celkové populaci je ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi stále poměrně nízký ”* (Seidlova, 2015).

Tabulka 3 Tempo růstu počtu cizinců v letech 1994-2021

Rok/Stát	Kazachstán	Ukrajina	Uzbekistán
1994	x	x	x
1995	352 %	98 %	700 %
1996	165 %	64 %	113 %
1997	230 %	-6 %	50 %
1998	64 %	21 %	20 %
1999	23 %	25 %	11 %
2000	-9 %	-24 %	13 %
2001	-1 %	3 %	13 %
2002	-3 %	14 %	20 %
2003	-7 %	5 %	61 %
2004	8 %	26 %	56 %
2005	4 %	12 %	39 %
2006	6 %	17 %	37 %
2007	24 %	24 %	125 %
2008	14 %	4 %	107 %
2009	16 %	0 %	-18 %
2010	9 %	-6 %	-6 %
2011	7 %	-4 %	-1 %
2012	5 %	-5 %	-7 %
2013	1 %	-7 %	-6 %
2014	4 %	-1 %	2 %
2015	3 %	1 %	3 %
2016	6 %	4 %	16 %
2017	4 %	7 %	16 %
2018	6 %	12 %	1 %
2019	-2 %	11 %	2 %
2020	16 %	14 %	4 %
2021	16 %	19 %	52 %

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

Graf. 2 Vývoj počtů cizinců v ČR z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v letech 1994 - 2021 (k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

4.2 Počet cizinců z Ukrajiny v roce 2022

Zvláštní pozornost je třeba věnovat na změnu počtu cizinců z Ukrajiny v roce 2022 v důsledku války na Ukrajině. Níže je uvedena tabulka zobrazující jejich počet na čtvrtletní bázi od roku 2021. Jak je vidět, k 31. 3. 2022 se jejich počet oproti 31. 12. 2021 zvýšil o 130 %. Do konce roku 2022 dosáhl této hodnoty 223% a činil 636282 ukrajinců na území České republiky.

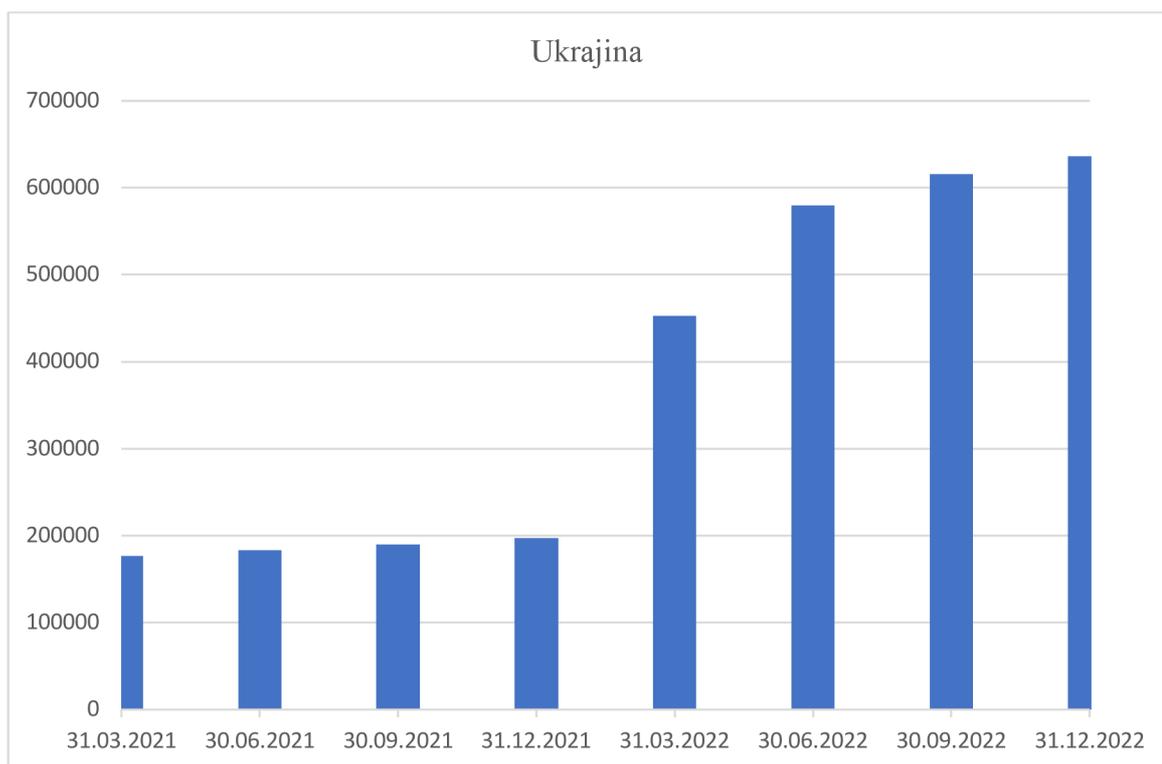
Tabulka 4 Počet cizinců z Ukrajiny v roce 2022

Datum	Ukrajina
31.03.2021	176204
30.06.2021	183250
30.09.2021	189912
31.12.2021	196875
31.03.2022	452657
30.06.2022	579843
30.09.2022	615616
31.12.2022	636282

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

V následujícím grafu lze vidět, že v roce 2021 byl zaznamenán nárůst počtu Ukrajinců, ale ne tak výrazný. Od 31. 3. 2022 se jejich počet prudce zvýšil a roste dodnes.

Graf. 3 Vývoj počtu cizinců z Ukrajiny v roce 2022

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

Tabulka 5 Počet udělených víz ukrajinským uprchlíkům v roce 2022

Víza dočasné ochrany udělená v roce 2022 ukrajinským uprchlíkům před válkou:

Měsíc	Počet víz	Počet na konci měsíce
Únor a březen	251.713	251.713
Duben	67.072	318.785
Květen	42.634	361.419
Červen	24.642	386.061
Červenec	17.340	403.401
Srpen	19.670	423.071
Září	15.873	438.944
Říjen	14.781	453.725
Listopad	10.745	464.470
Prosinec	8746	473.216

Zdroj: České noviny (2023)

Dočasné ochranné vízum umožňuje osobě přístup k veřejné zdravotní péči, vzdělávání a na trh práce v České republice. Spousta lidí je dostala v únoru a do března se jejich počet zvýšil na téměř 252 tisíc. V dubnu to bylo přes 67 tisíc a v květnu 42 634. Počet udělených víz dočasné ochrany vzrostl pouze v srpnu, v ostatních měsících se postupně snižoval. Méně než 10 000 lidí dostalo v prosinci poprvé dočasná ochranná víza (České noviny, 2023).

4.3 Zaměstnanost cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu

V tabulce je uveden počet zaměstnaných cizinců v letech 2004 až 2022. Z důvodu integrace informačních systémů MPSV nejsou pro roky 2012–2014 údaje za cizince evidované úřady práce dle územního členění k dispozici (ČSÚ, 2023).

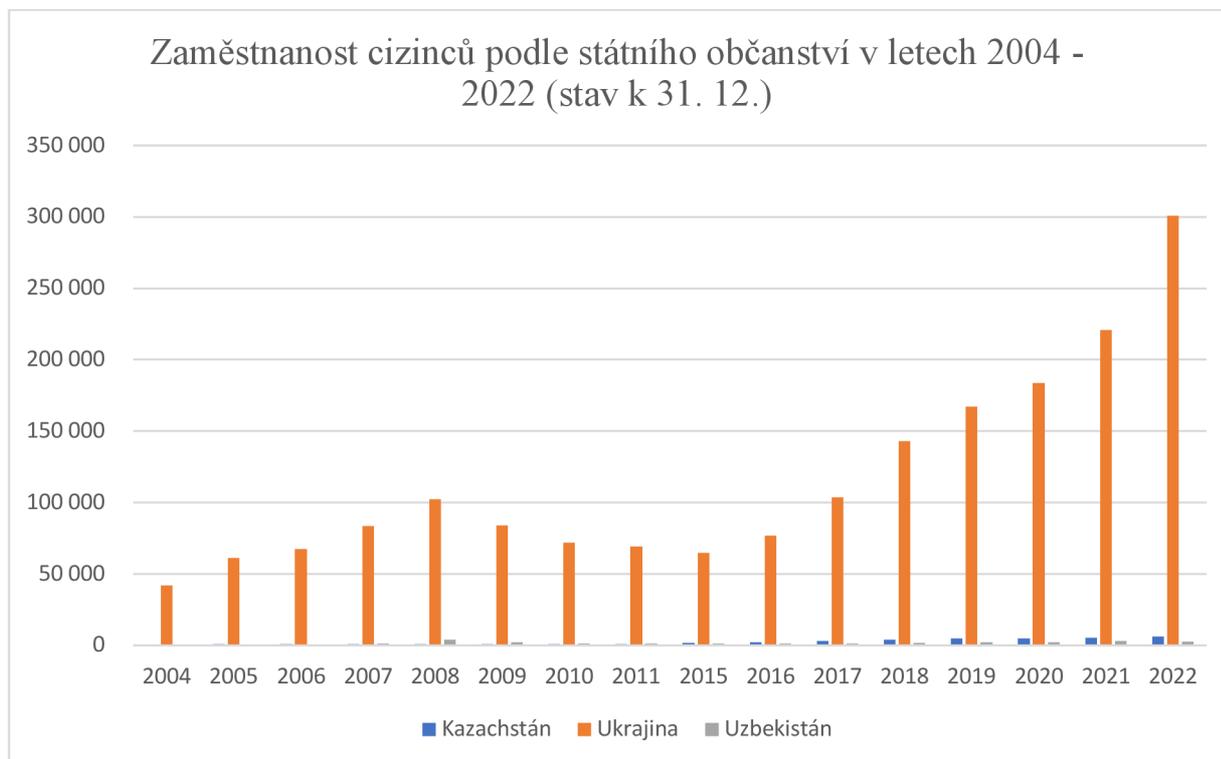
Pozornost si zaslouží roky 2009, 2010, 2011 a 2012, kdy počet zaměstnaných cizinců začal klesat. To bylo způsobeno nárůstem nezaměstnanosti v důsledku poklesu volných pracovních míst na trhu práce. Od roku 2016 se situace začala zlepšovat a v případě cizinců z Kazachstánu došlo ke zlepšení již v roce 2015, kdy se počet zaměstnaných osob zvýšil o 82,12 % oproti roku 2011.

Tabulka 6 Cizinci evidovaní na úřadech práce z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu (stav k 31. 12.2022)

Rok/Stát	Kazachstán	Ukrajina	Uzbekistán
2004	445	41885	38
2005	593	61195	100
2006	590	67480	206
2007	703	83519	976
2008	869	102285	3656
2009	844	83701	2117
2010	830	71878	1168
2011	954	68950	1269
2015	1747	64643	1012
2016	2146	76721	1090
2017	2856	103441	1400
2018	3864	142967	1824
2019	4686	167038	2038
2020	4577	183623	1971
2021	5175	220778	3180
2022	5973	300889	2623

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

Graf. 4 Vývoj počtu zaměstnaných cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

4.4 Studenti VŠ z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu

Jedním z nejčastějších důvodů, proč cizinci přijíždějí do České republiky, je studium na vysoké škole. Obrovskou výhodou je, že cizinci mají stejná práva a povinnosti jako občané ČR (pokud není zákonem stanoveno jinak) a mohou získat vysokoškolské vzdělání bezplatně (ČSÚ, 2019). Musí však prokázat znalost češtiny alespoň na úrovni B2, lékařské fakulty vyžadují znalost jazyka alespoň na úrovni C1. Studenti proto musí nejprve absolvovat jazykový kurz, který trvá přibližně 9 měsíců. Většina studentů z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu dobře ovládá slovanský jazyk, což usnadňuje výuku češtiny.

Studenti mohou za poplatek studovat také v angličtině.

Ve zprávě “Studium a život v české republice z pohledu zahraničních studentů”, kde průzkum provedla Národní agentura pro mezinárodní vzdělávání (DZS) ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) a vysokými školami. 8420 zahraničních studentů studujících na českých vysokých školách se zúčastnilo průzkumu a z nich 70 % odpovědělo, že studují v českém jazyce, a tedy bezplatně. Porovnávali

také národnosti těch, kteří odpověděli, a ze statistiky vyplynulo, že kromě slovenských studentů studuje v češtině nejvíce studentů z bývalého Sovětského svazu. Za zmínku však stojí zajímavý fakt, že pouze 37 % respondentů odpovídalo při vyplňování dotazníku na otázky v češtině, což nejspíše svědčí o tom, že se jim lépe komunikuje v angličtině než v češtině (DZS, MŠMT, 2019).

Následující tabulka ukazuje, jak se změnil počet studentů z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v letech 2003 až 2021.

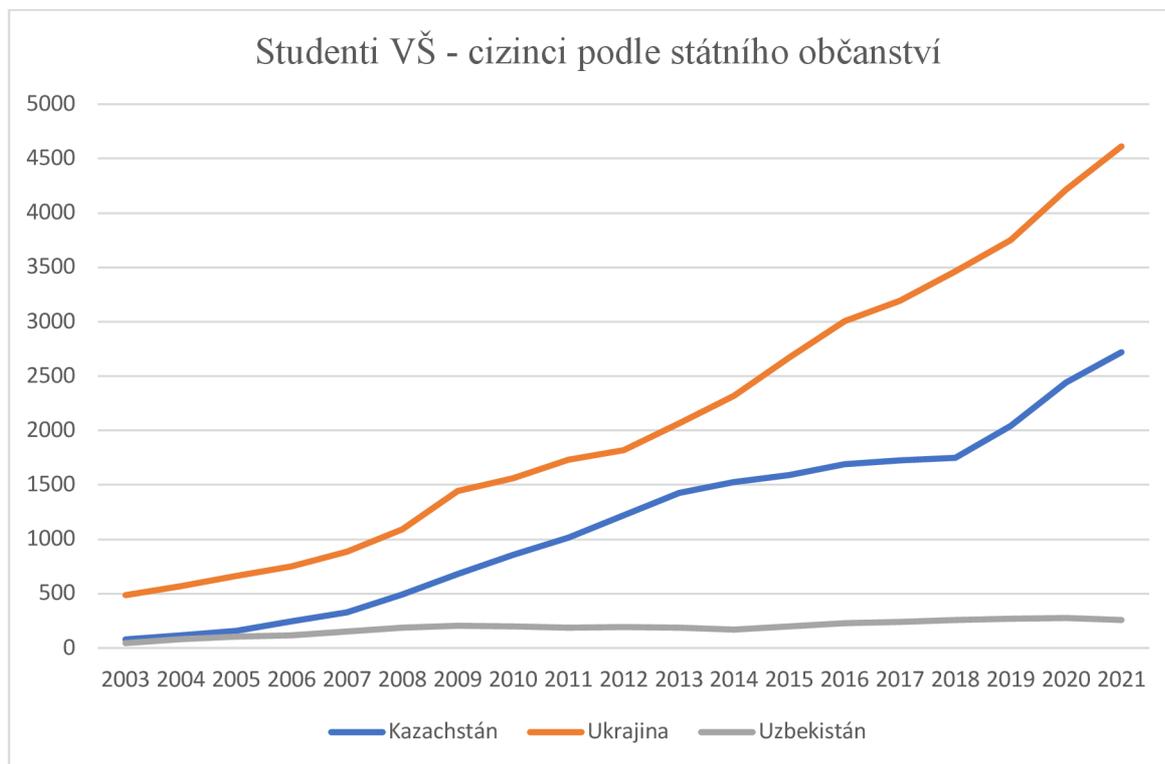
Tabulka 7 Počet studentů vysokých škol z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v letech 2003-2021

Rok/Stát	Kazachstán	Ukrajina	Uzbekistán
2003	79	486	45
2004	115	566	80
2005	155	660	103
2006	245	752	118
2007	330	884	151
2008	491	1092	186
2009	681	1446	203
2010	855	1558	199
2011	1017	1729	187
2012	1218	1818	194
2013	1424	2064	184
2014	1524	2317	172
2015	1589	2669	199
2016	1691	3003	228
2017	1723	3195	239
2018	1746	3461	257
2019	2041	3749	268
2020	2444	4215	276
2021	2720	4613	258

Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

Následující graf ukazuje změnu počtu studentů od roku 2003 do roku 2021. Lze si všimnout, že počet cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu na českých vysokých školách v posledních letech mírně roste. Výjimkou je rok 2021, kdy se počet studentů z Uzbekistánu snížil o 7 %.

Graf. 5 Vývoj počtu studentů vysokých škol z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu

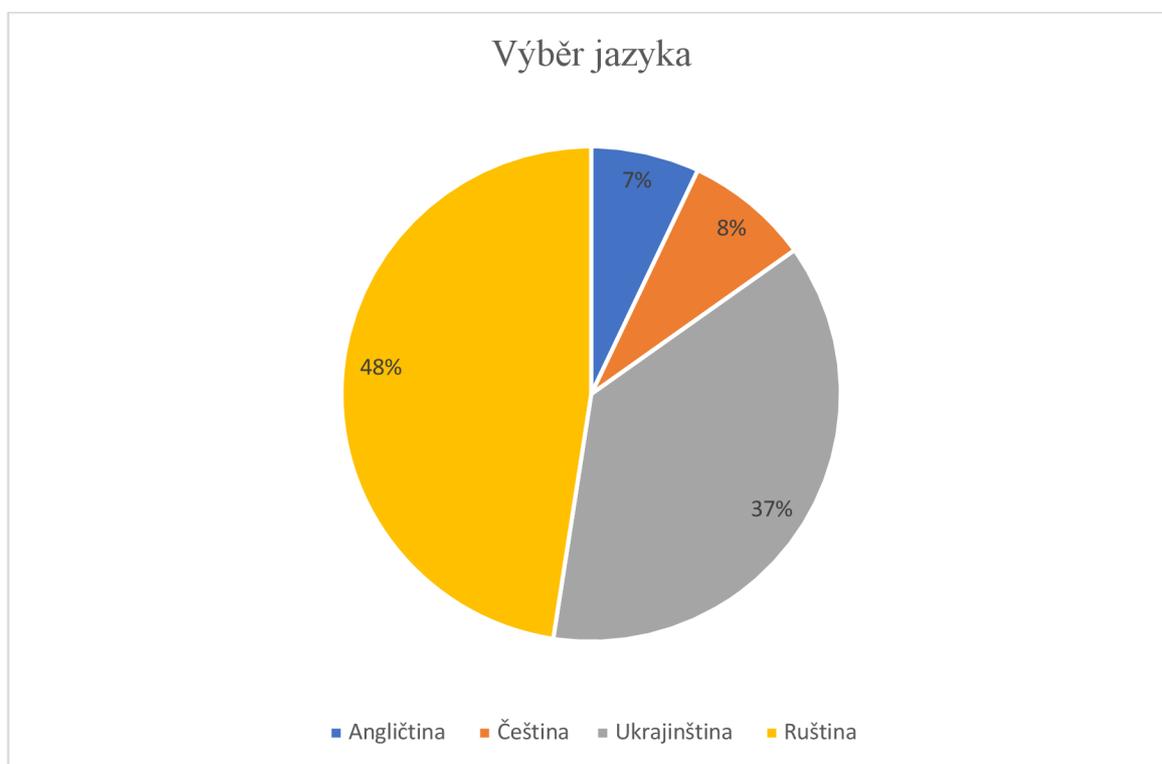
Zdroj: ČSÚ (2023), vlastní zpracování

4.5 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na cizince přijíždějící do ČR z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu. Dotazníkové šetření bylo vytvořeno pomocí Google Forms. Cílem průzkumu bylo zjistit, za jakým účelem cizinci do ČR přijíždějí a v jakém jazyce komunikují v různých institucích.

Celkem se průzkumu zúčastnilo 185 respondentů. Byly uvedeny čtyři jazyky, ve kterých by respondenti chtěli být dotazováni. Jsou to angličtina, čeština, ukrajinština a ruština.

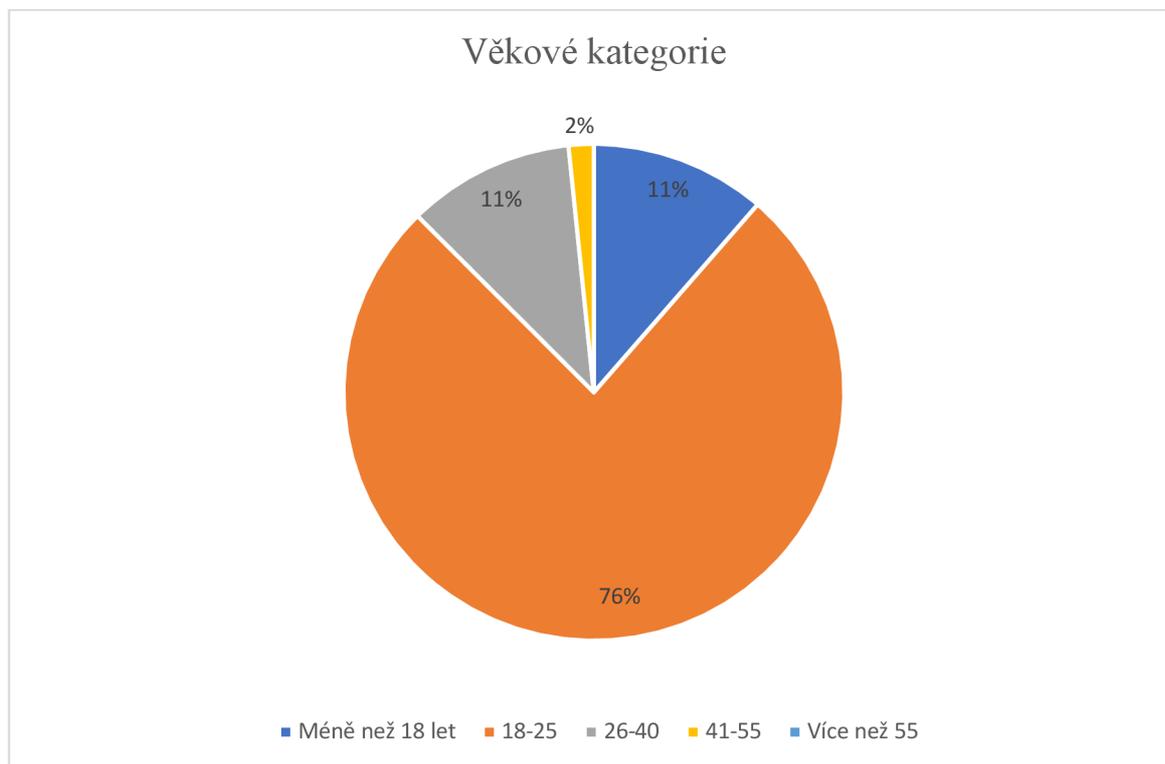
Graf. 6 Rozdělení respondentů dle vybraného jazyku pro vyplnění dotazníku

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce respondentů zvolilo ruštinu, dále ukrajinštinu, češtinu a angličtinu.

Graf. 7 Rozdělení respondentů dle věkové kategorie

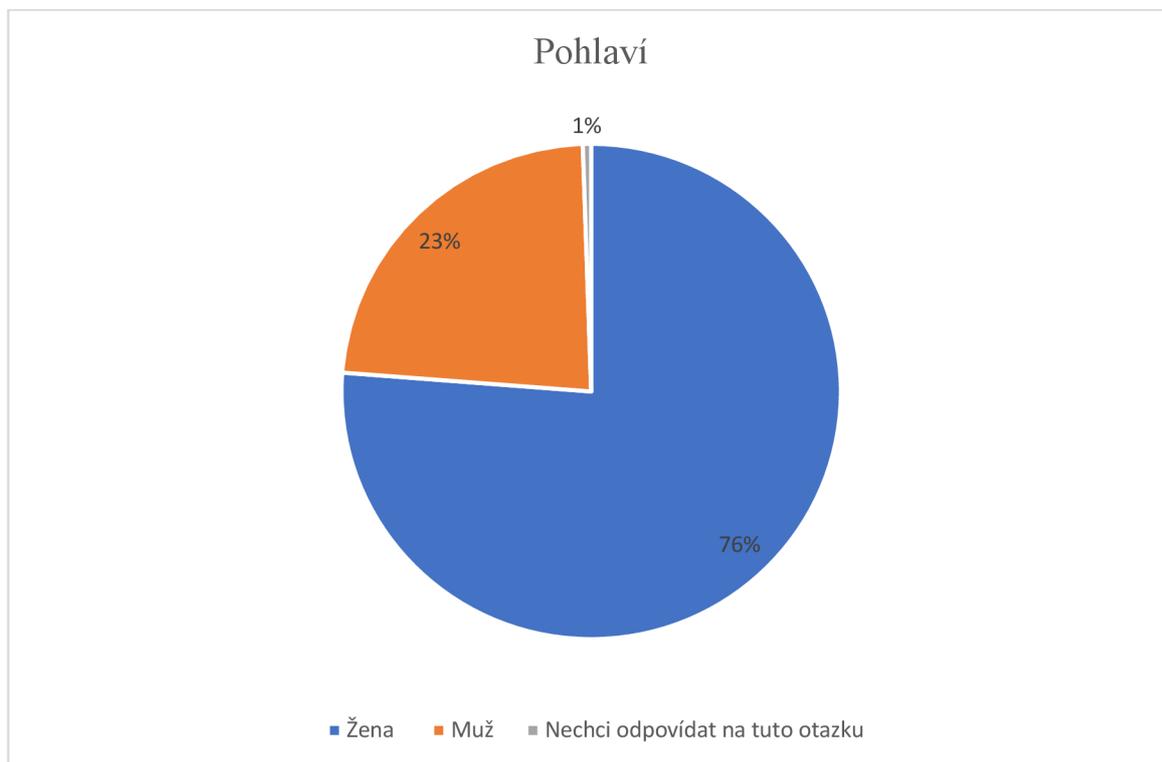
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce respondentů bylo ve věkové skupině 18-25 let. Ti tvořili 76 % z celkového počtu respondentů, kteří se průzkumu zúčastnili.

Počet respondentů ve věkových kategoriích do 18 let a 26-40 let byl téměř vyrovnaný.

Nejnižší byl počet respondentů ve věku 41-55 let. Věková kategorie nad 55 let se v průzkumu také vyskytovala, ale žádný respondent zde nebyl.

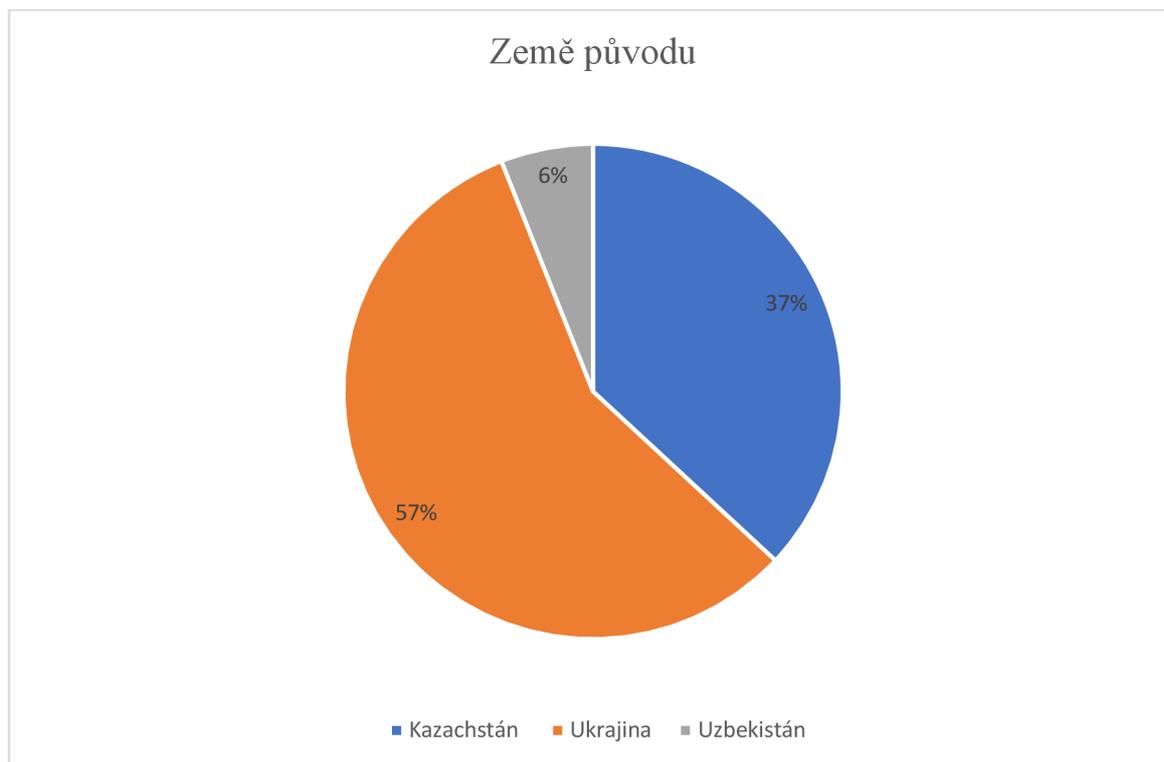
Graf. 8 Rozdělení respondentů dle pohlaví

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Ženy v průzkumu převažovaly nad muži-76 %. Počet mužů byl 23 % a 1 % se rozhodlo na tuto otázku neodpovídat.

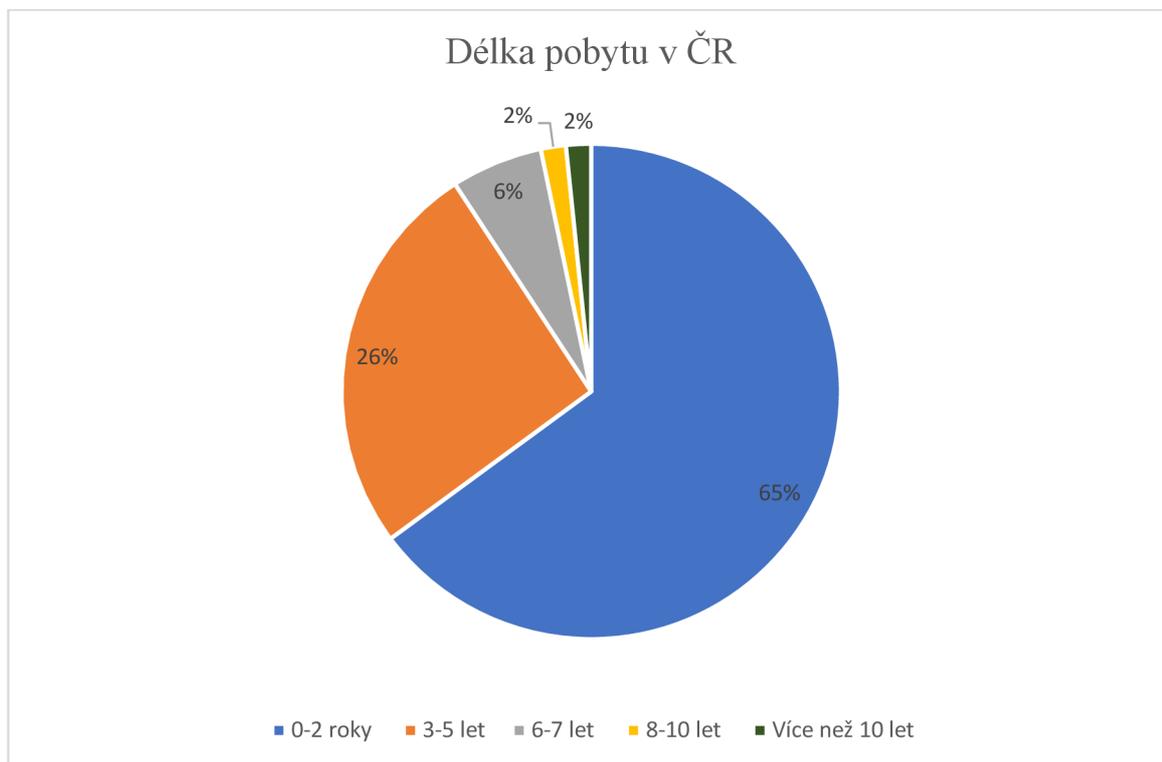
Graf. 9 Rozdělení respondentů dle země původu

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Cizinci z Ukrajiny převažovali nad cizinci z Kazachstánu a Uzbekistánu o 57 %. Počet Kazachů činil 37 % a Uzbeků 6 %.

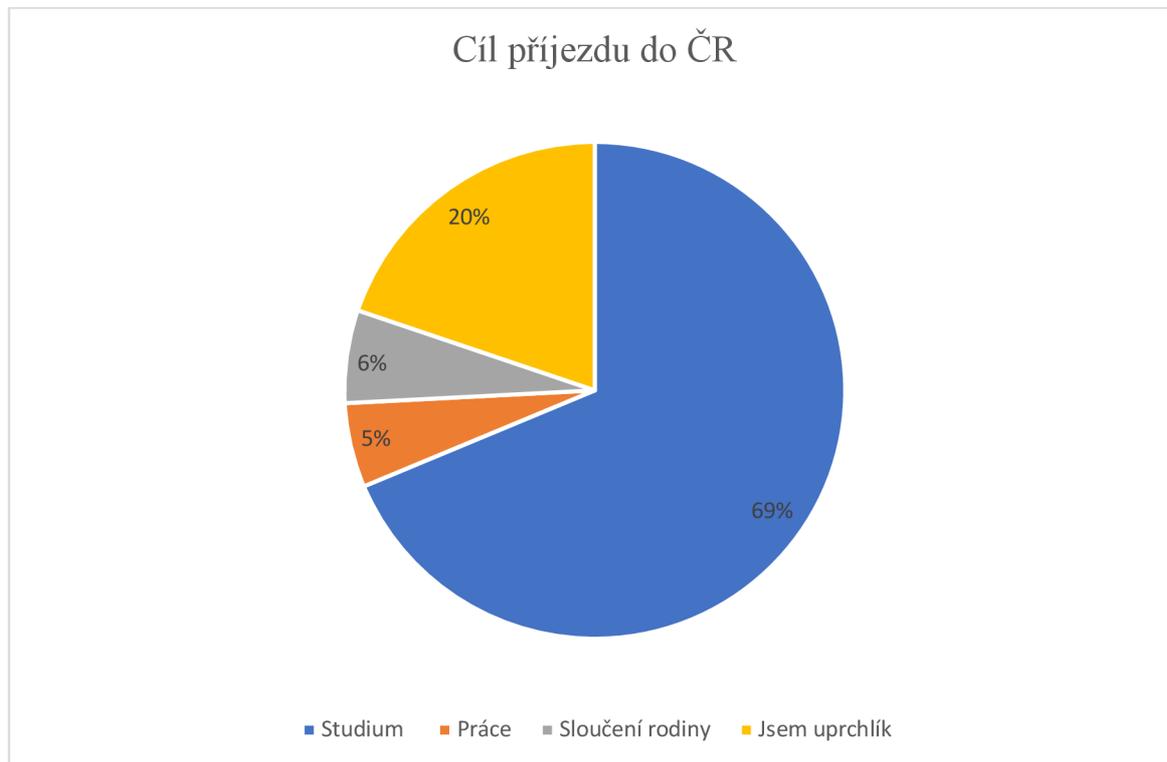
Graf. 10 Rozdělení respondentů dle délky pobytu v ČR

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce respondentů pobývá v ČR od 0 do 2 let. Dalších 26 % respondentů je v ČR 3 až 5 let. Pouze 6 % respondentů je zde 6 až 7 let. A nejméně cizinců je v kategorii 8-10 let a více než 10 let.

Graf. 11 Cíl příjezdu respondentů do ČR

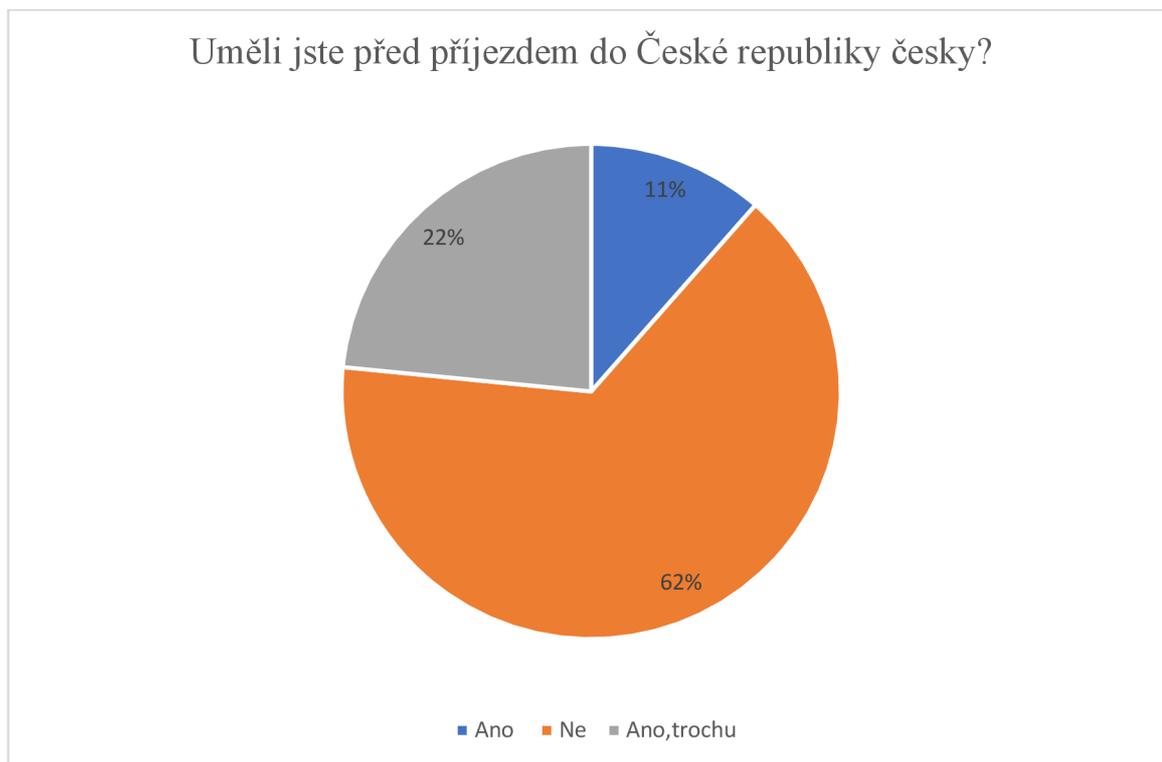

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejčastější odpovědí na otázku, za jakým účelem respondent přijel do ČR, bylo studium. Není to překvapivé, protože ve věkové skupině respondentů mezi 18 a 25 lety bylo 76 %. Na druhém místě by se dalo očekávat, že do ČR přijedou za účelem práce, ale lidí, kteří přijeli za účelem uprchlictví, bylo 20 %. To je důvod, proč v předchozím grafu převažovali cizinci s délkou pobytu v ČR 0-2 roky.

Na třetím místě byl důvod sloučení rodiny s 6 %. Pouze 5 % respondentů přijelo do ČR za účelem práce.

Graf. 12 Zda respondenti uměli český jazyk před příjezdem do ČR

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Více respondentů uvedlo, že před příjezdem do ČR neuměli česky. Vzhledem k tomu, že většina respondentů přijela za účelem studia, což znamená, že se budou učit češtinu od začátku 9 měsíců před nástupem na vysoké školy. 11 % respondentů odpovědělo, že češtinu před příjezdem znali, a 22 %, že ji moc neznali.

V následující tabulce jsou v řádcích uvedeny jazyky, kterými respondenti odpovídali a v závorkách je jejich počet. Dále v dotazníku byla otázka, jaké jazyky respondenti znají. Na výběr bylo 5 jazyků, přičemž byla možnost zvolit více odpovědí.

Nejvíce respondentů se rozhodlo odpovědět v ruštině - 88 ze 185, což bylo 48 % z celkového počtu. Na druhém místě se umístila skupina lidí, kteří si zvolili ukrajinštinu. Jejich počet činil 37 % z celkového počtu osob. Pouze 8 % respondentů bylo dotazováno v češtině a 7 % v angličtině.

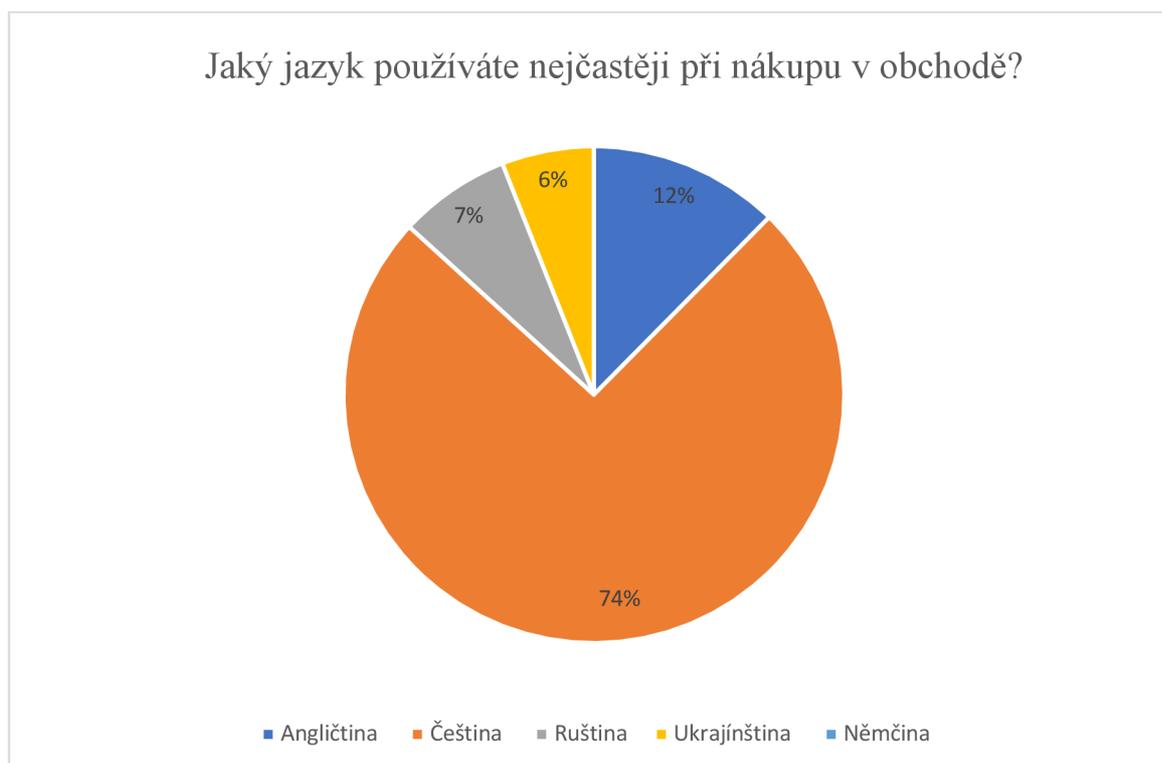
Tabulka 8 Jaké jazyky umějí respondenti

Počet respondentu/Jazyk	Angličtina	Čeština	Ruština	Ukrajínština	Němčina
Angličtina(13 respondentů)	x	12	11	0	1
Čeština (15 respondentů)	13	x	13	8	0
Ruština (88 respondentů)	80	80	x	26	10
Ukrajínština(69 respondentů)	56	51	68	x	7

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Jedna z otázek v dotazníku zjišťovala, který jazyk respondenti při nakupování používají častěji. Byla zde také možnost vybrat několik jazyků z pěti.

Graf. 13 Jaké jazyky používají respondenti při nákupu v obchodě?

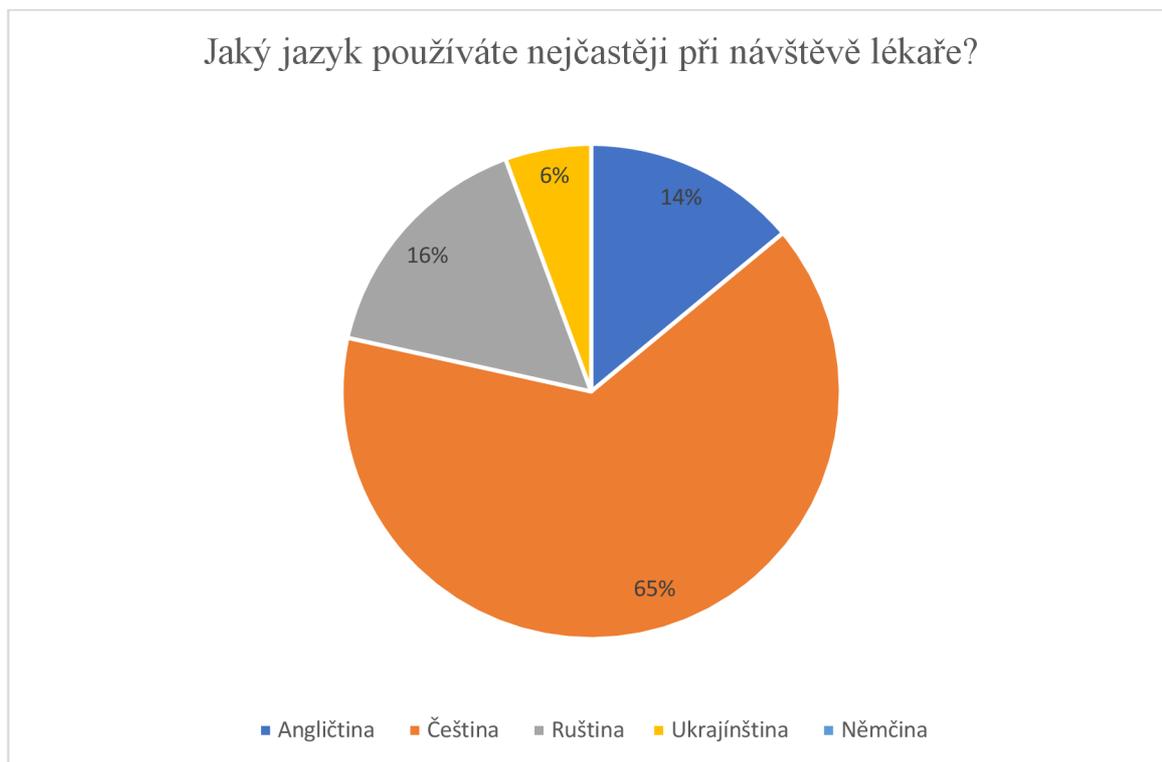

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejpoužívanějším jazykem cizinců při nákupech byla bezesporu čeština. Na druhém místě je angličtina. Němčinu nezvolil žádný z respondentů.

Dalším cílem dotazníku bylo zjistit, jaký jazyk respondenti nejčastěji používají při návštěvě lékaře.

Graf. 14 Jaké jazyky používají respondenti při návštěvě lékaře?

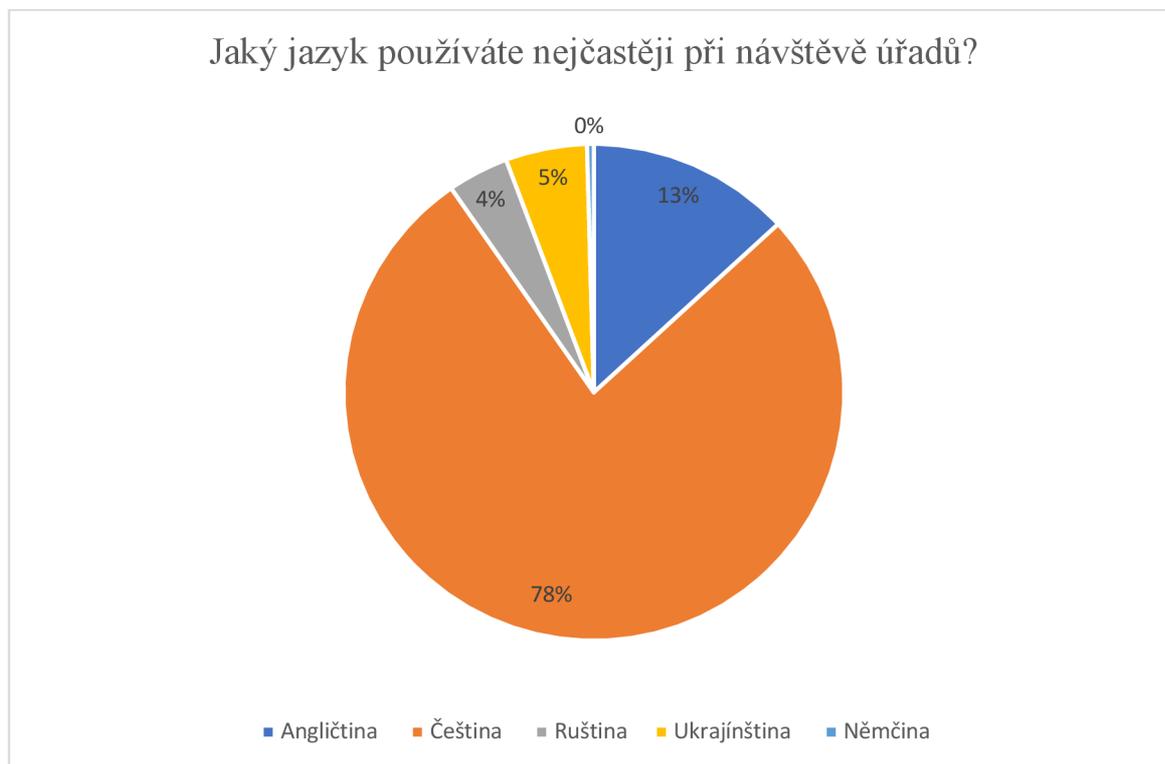

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z údajů v grafu vyplývá, že významný podíl má čeština. Na druhém místě je ruština. Vzhledem k tomu, že komunikace s lékaři vyžaduje pokročilejší úroveň češtiny než nákup v obchodě, cizinci častěji volí ty lékaře, kteří vedou schůzky v češtině i v jiných cizích jazycích. Opět nikdo nezmínil, že u lékaře používá němčinu.

Poslední otázka týkající se jazyků byla položena s cílem zjistit, který jazyk je nejčastěji používán při návštěvě institucí.

Graf. 15 Jaké jazyky používají respondenti při návštěvě úřadů?

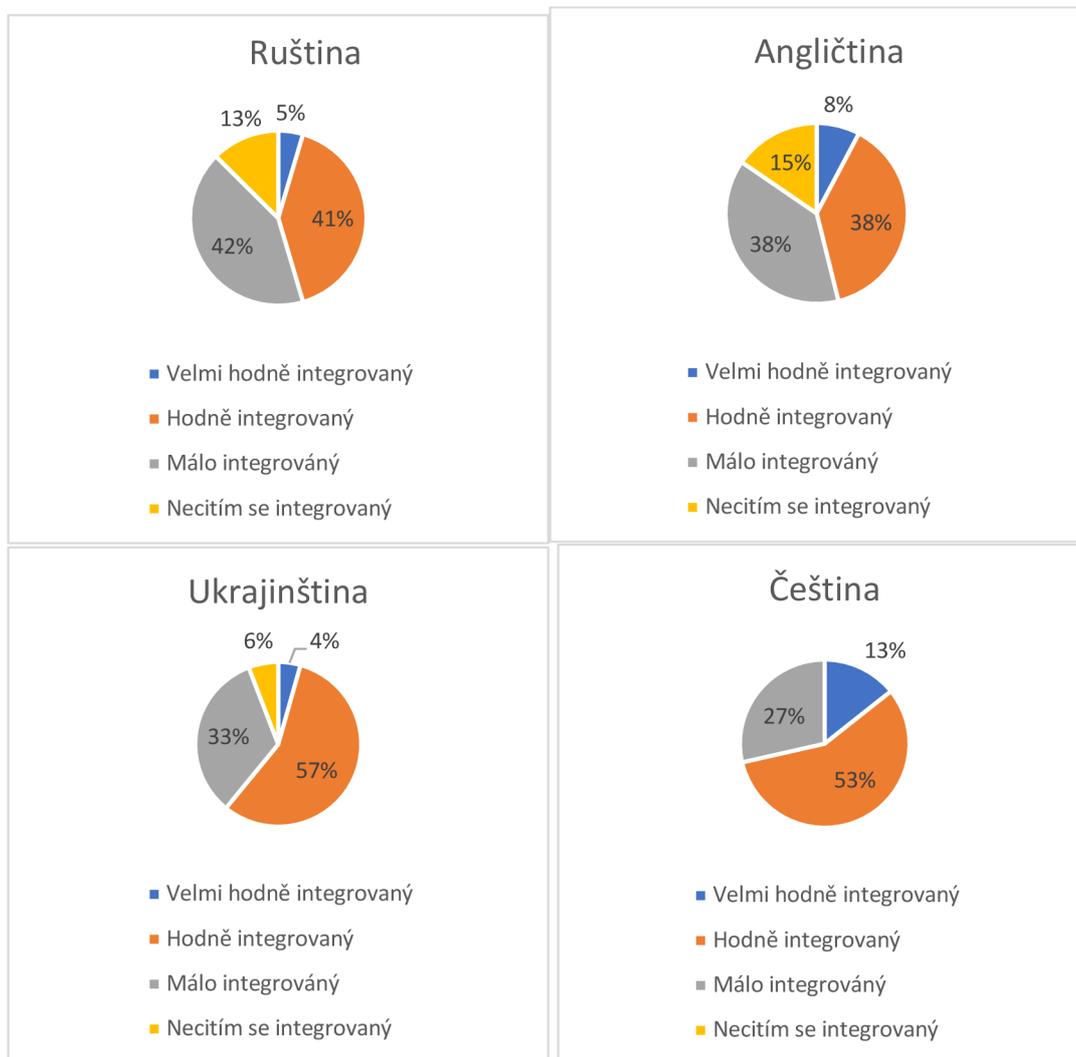

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

S velkým náskokem se na prvním místě opět umístila čeština se 78 %.

Cílem průzkumu bylo také zjistit, jak se cizinci cítí integrováni do české společnosti. Odpovědi účastníků byly zkoumány podle toho, v jakém jazyce dotazník vyplňovali.

Graf. 16 Jak se respondenti cítí integrování do české společnosti

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z grafů je patrné, že respondenti, kteří chtěli vyplnit dotazník v ukrajinštině, se cítí nejvíce integrování do české společnosti. Na druhém místě jsou respondenti, kteří odpovídali v češtině. Lze tedy konstatovat, že cizinci, kteří hovoří slovanskými jazyky, se cítí více integrování do české společnosti.

Za účelem identifikace implicitních závislostí v údajích respondentů byl vytvořen skript v programovacím jazyce Python a prostředí Jupyter, který lze použít k různým dotazům. Lze například zjistit, kolika cizími jazyky mluví respondenti, kteří se cítí velmi a dosti integrování. Na obrázku č. 2 je znázorněno, jak takový dotaz vypadá v zmíněném skriptu.

Obrázek 2 Skript v programovacím jazyce Python

```
1 s = df[df['Какими языками вы владеете?'] != '']
2 s = s[(s['Насколько вы чувствуете себя интегрированным в чешское общество?']
3         .isin(['Достаточно интегрированным', 'Очень интегрированным']))]
4 s['Количество иностранных языков'] = df.apply(lambda x: x['Какими языками вы владеете?']
5         .count(',') + 1, axis=1)
6 print(s[s['Количество иностранных языков'] > 0]['Количество иностранных языков'].value_counts())
```

2	26
3	10
1	3
4	1

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Vidíme, že 26 lidí mluví dvěma cizími jazyky, 10 lidí třemi jazyky, 3 lidi jenom jedním a 1 čtyři.

Dalším zajímavým zjištěním je počet migrantů, kteří nemluví česky a cítí se integrováni do společnosti. Následující obrázek č. 3 ukazuje příklad takového požadavku ve skriptu.

Obrázek 3 Skript v programovacím jazyce Python

```
[216] 1 s = df[df['Какими языками вы владеете?'] != '']
2 s = s[(~(s['Какими языками вы владеете?'].str.contains('Чешский')) &
3         (s['Насколько вы чувствуете себя интегрированным в чешское общество?']
4         .isin(['Достаточно интегрированным', 'Очень интегрированным'])))]
5 print(s['Сколько вам лет ?'].count())
```

3

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Je jich pochopitelně málo a celkem je jejich tři.

Výsledky výše uvedených dotazů byly generovány mezi respondenty, kteří odpovídali v ruštině.

5 Závěr

Integrace a sociální uplatnění cizinců závisí na mnoha faktorech.

Je zřejmé, že znalost cizích jazyků přináší řadu výhod.

1. V případě znalosti jazyka, jehož jazyková vzdálenost je blízká jazyku cílové země, je proces učení se novému jazyku rychlejší. Většina respondentů z Uzbekistánu, Ukrajiny a Kazachstánu hovoří ukrajinsky nebo rusky, které jsou jazykově blízké češtině. Téměř všichni zástupci této skupiny uvedli znalost češtiny minimálně na úrovni B1.

2. V případě znalostí světového cizího jazyka, jako je angličtina, je cizinec schopen se v nové zemi integrovat od prvního dne. Za zmínku stojí, že podle průzkumu v České republice není angličtina vždy k dispozici pro komunikaci, zejména pro administrativní úkony na úřadech, ve zdravotnictví apod. Předpokládá se, že v jiných městech České republiky je tato situace ještě horší. Výsledky průzkumu jasně ukazují na potřebu znalosti českého jazyka pro plnohodnotnou sociální integraci cizince.

3. Další nepřímou výhodou znalosti cizího jazyka je zkušenost cizince s učením se nových jazyků, která rovněž pozitivně ovlivňuje rychlost a efektivitu při učení se češtině.

Za zmínku stojí i význam dalších faktorů pro úspěšnost integrace cizince: věk, účel cesty (studijní, pracovní, status uprchlíka), sociální status. Většina cizinců do 26 let z výše uvedených zemí přijíždí s cílem získat bezplatné vzdělání v českém jazyce a v budoucnu najít práci ve svém oboru. Tito cizinci se téměř vždy integrují do nového prostředí.

Důležitou roli hraje také motivace cizince začlenit se do nového prostředí, naučit se jazyk a najít si přátele.

Podle výsledků průzkumu se ze 185 respondentů 48 % cítí dostatečně integrováno do české společnosti a 37 % nedostatečně. Za zvážení stojí fakt, že 77 % respondentů hovoří česky a 81 % anglicky, což nezaručuje snadnou integraci do nové společnosti.

V obchodech používá češtinu 74 % respondentů, při návštěvě lékaře 65 procent a při návštěvě institucí 78 %.

Z toho lze vyvodit, že pro pohodlnější život v České republice je nutné umět česky alespoň na základní úrovni, aby bylo možné migraci snadněji překonat.

6 Seznam použitých zdrojů

Literární řešerše:

Adserà, A., Pytliková, M., 2015. *The Role of Language in Shaping International Migration*. Economic Journal 125. 4-10 s. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/eoj.12231>.

Penfield, W., Roberts, L. 2014. *Speech and Brain Mechanisms*. vyd. Princeton: Princeton University Press. 302 s. ISBN 9780691615097.

Husar Struk, D. 1993. Encyklopedia of Ukraine, Svazek 4. University of Toronto Press. 890 s. ISBN 0802033628, 9780802033628.

Chiswick, B., R., Miller, P., W. 2004. The IZA Discussion Paper Series. *Linguistic Distance: A Quantitative Measure of the Distance between English and Other Languages*. 2004. 5-13 s. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.575090>.

Barbashin, M. 2020. Влияние миграции на мировую культуру: опыт XXI века (The Impact of Migration on World Culture in XXI c.). 8-9 s. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3608793>.

Seidlova, M. 2015. International Migration in the Czech Republic: State of art with the emphasis on Ukrainian migration. vyd. Prešov: Research centre of the Slovak Foreign Policy Association. 34 s. ISBN 978-80-89540-63-1.

Isphording, I. 2015. IZA World of Labor. *What drives the language proficiency of immigrants?* 177 s. DOI: 10.15185/izawol.177.

Karimzad, F., Catedral, L., 2021. *Chronotopes and migration: language, social imagination, and behavior*. New York: Taylor and Francis. 17-45 s. ISBN 10.4324/9781351000635.

Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic. Praha: Český statistický úřad, 2019. 166-169 s. ISBN 978-80-250-2953-4.

Internetové zdroje:

UN, United Nations. *Migration* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/migration>.

DZS, MŠMT. 2019. *STUDYING AND LIVING IN THE CZECH REPUBLIC FROM THE PERSPECTIVE OF FOREIGN STUDENTS* [online]. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://www.dzs.cz/sites/default/files/2021-10/DZS_zprava_o_zahranicnich_studentech_EN_WEB.pdf.

<https://sssscomic.com/comic.php?page=196>.

Český statistický úřad. *Cizinci v ČR v letech 2004–2021 (stav k 31. 12)* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr.

Český statistický úřad. *Cizinci v ČR podle státního občanství v letech 1994–2021 (k 31. 12.)* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr.

Český statistický úřad. *Počet cizinců v ČR – předběžné čtvrtletní údaje; 2004/06–2022/12* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr.

České noviny. 2023. *Dočasnou ochranu v ČR loni získalo 473.216 ukrajinských uprchlíků před válkou* [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/docasnou-ochranu-v-cr-loni-ziskalo-473-216-ukrajinskych-uprchliku-pred-vaikou/2305214>.

Český statistický úřad. *Cizinci evidovaní na úřadech práce podle státního občanství (stav k 31. 12.)* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2023. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_zamestnanost#cr.

Vysoké školy – studenti cizího státního občanství. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-vzdelavani-cizincu#cr>.

Wikipedie. *Angličtina* [online]. [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Angličtina> .

Ministerstvo vnitra České republiky. *Migrace* [online]. [cit. 2023-14-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx>.

Eurostat. *Foreign language skills statistics* [online]. [2023-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Foreign_language_skills_statistics.

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

7.1 Seznam grafů

Graf. 1 Vztah lingvistické vzdálenosti a úroveň znalosti jazyka.....	15
Graf. 2 Vývoj počtů cizinců v ČR z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v letech 1994 - 2021 (k 31. 12.).....	24
Graf. 3 Vývoj počtu cizinců z Ukrajiny v roce 2022.....	25
Graf. 4 Vývoj počtu zaměstnaných cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu (stav k 31. 12.).....	28
Graf. 5 Vývoj počtu studentů vysokých škol z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu	30
Graf. 6 Rozdělení respondentů dle vybraného jazyku pro vyplnění dotazníku.....	31
Graf. 7 Rozdělení respondentů dle věkové kategorie.....	32
Graf. 8 Rozdělení respondentů dle pohlaví	33
Graf. 9 Rozdělení respondentů dle země původu	34
Graf. 10 Rozdělení respondentů dle délky pobytu v ČR.....	35
Graf. 11 Cíl příjezdu respondentů do ČR.....	36
Graf. 12 Zda respondenti uměli český jazyk před příjezdem do ČR.....	37
Graf. 13 Jaké jazyky používají respondenti při nákupu v obchodě?	38
Graf. 14 Jaké jazyky používají respondenti při návštěvě lékaře?.....	39
Graf. 15 Jaké jazyky používají respondenti při návštěvě úřadů?	40
Graf. 16 Jak se respondenti cítí integrování do české společnosti.....	41

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Výsledky jazykové vzdálenosti od angličtiny	18
Tabulka 2 Počet cizinců z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v ČR v letech 2004-2021 (stav k 31. 12.)	21
Tabulka 3 Tempo růstu počtu cizinců v letech 1994-2021.....	23
Tabulka 4 Počet cizinců z Ukrajiny v roce 2022.....	25
Tabulka 5 Počet udělených víz ukrajinským uprchlíkům v roce 2022.....	26
Tabulka 6 Cizinci evidovaní na úřadech práce z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu (stav k 31. 12.2022).....	27
Tabulka 7 Počet studentů vysokých škol z Kazachstánu, Ukrajiny a Uzbekistánu v letech 2003-2021	29
Tabulka 8 Jaké jazyky umějí respondenti.....	38

7.3 Seznam obrázků

Obrázek 1 Lingvistický strom.....	17
Obrázek 2 Skript v programovacím jazyce Python	42
Obrázek 3 Skript v programovacím jazyce Python	42

7.4 Seznam použitých zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
OSN	Organizace spojených národů
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
DZS	Dům zahraniční spolupráce
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

8 Přílohy

8.1 Příloha 1 – dotazníkové šetření

Přínos dobrých znalostí různých cizích jazyků pro zvládnání migrace do České republiky z Ukrajiny, Kazachstánu a Uzbekistánu.

Vyberte jazyk, ve kterém chcete odpovědět na otázky

- Angličtina
- Ruština
- Ukrajinština
- Čeština

Kolik je Vám let?

- Méně než 18 let
- 18–25
- 26–40
- 41–55
- Více než 55

Vaše pohlaví

- Žena
- Muž
- Nechci odpovídat na tuto otázku

Z jaké jste země?

- Kazachstán
- Ukrajina
- Uzbekistán

Jak dlouho bydlíte v České republice?

- 0-2 roky
- 3-5 let
- 6-7 let
- 8-10 let
- Více než 10 let

Cílem příjezdu do České republiky bylo:

- Studium
- Práce
- Sloučení rodiny
- Jsem uprchlík

Uměli jste před příjezdem do České republiky česky?

- Ano
- Ne
- Ano, trochu

Jaké jazyky umíte?

- Angličtina
- Ruština
- Ukrajínština
- Němčina

Jaký jazyk používáte nejčastěji při nákupu v obchodě?

- Angličtina
- Čeština
- Ruština
- Ukrajínština
- Němčina

Jaký jazyk používáte nejčastěji při návštěvě lékaře?

- Angličtina
- Čeština
- Ruština
- Ukrajinaština
- Němčina

Jaký jazyk používáte nejčastěji při návštěvě úřadů?

- Angličtina
- Čeština
- Ruština
- Ukrajinaština
- Němčina

Jak se cítíte integrovaný do české společnosti?

- Velmi hodně integrovaný
- Hodně integrovaný
- Málo integrovaný
- Necítím se integrovaný